

EUROPA OG ISLAM I MIDDELALDEREN

622-1453

Som følge af Islams fremkomst blev den kristne Middelhavsverden delt i et kristent Europa og et islamisk Nordafrika og Mellemøsten. Islam var dermed i virkeligheden stærkt medvirkende til at skabe selve begrebet "Europa".

Islam og kristendom kom til at leve som naboer, i lange perioder fredeligt og problemfrit, men også ofte i konflikt.

I middelalderen var der gang på gang krig i grænseområderne mellem Islam og kristendom. I Spanien kæmpede små kristne kongedømmer for generobringen af Spanien, og i Lilleasien førte den byzantinske kejser en forsvarskrig først mod arabiske og senere mod tyrkiske muslimer, en forsvarskrig, der endte med kejserrigets undergang i 1453.

I eftertiden har de vesteuropæiske forsøg på at generobre Palæstina, det hellige land, tiltrukket sig særlig opmærksomhed. Disse korstog og fortolkningen af dem har været tæt forbundet med den muslimske verdens opfattelse af sig selv og af europæisk civilisation.

Hvordan opstod den muslimske verden? Hvordan kunne de muslimske arabere underlægge sig så vældige landområder så hurtigt, som tilfældet var? Hvordan iværksattes de kristne korstog, og hvilke følger havde de? Og er det i det hele taget stadig relevant at diskutere korstogene i dag?

Islams grundlæggelse

Hele Middelhavsverdenen, der havde været underlagt romersk herredømme, var i den tidlige middelalder kristen. Den østlige del af Middelhavsverdenen var underlagt romerrigets arvtager, det byzantinske kejserrige. Det omfattede Grækenland, Lilleasien, Syrien, Palæstina og Ægypten.

Den arabiske halvø havde ikke været en del af romerriget. Her levede i den tidlige middelalder en række forskellige arabiske stammer. En del var bofaste i byer langs kysten eller i oaser i den arabiske

Islam og kristendom var ofte i konflikt med hinanden gennem middelalderen. Korsridere og muslimsk rytteri i kamp om Antiokia under det første korstog. De kristne riddere indtog byen i 1098 og massakrerede den tyrkiske garnison. Illustration i fransk middelalderhåndskrift.

ørken, mens andre var nomader, – beduiner – der drev deres flokke af kameler fra et græsningsområde til et andet. Tværs igennem den arabiske halvø gik karavaneruter, der var vigtige handelsforbindelser mellem Middelhavsverdenen og Østafrika og Asien. Araberne var således ikke isolerede, men havde gode forbindelser til bl.a. det kristne Mellemøsten, og nogle af dem var blevet tilhængere af jødedommen eller kristendommen, men flertallet af dem var dog polyteister, dvs. de havde flere guder. Politisk set var araberne splittede. Der var adskillige stammer med hver sin sheik, og der var stadige fejder mellem stammerne og mellem de forskellige byer.

På denne arabiske halvø opstod der i 600-tallet en ny religion, Islam. På arabisk betyder det "hengivelse", nemlig til Guds vilje. Denne religion blev grundlaget for en samling af de arabiske stammer og for skabelsen af en helt ny civilisation.

Grundlæggeren, Muhammed (ca. 570-632), var en arabisk købmand fra Mekka, som hævdede at modtage guddommelige åbenbaringer gennem ærkeenglen Gabriel. Muhammeds forkyndelse var stærkt inspireret af jødedommen og kristendommen. Den monoteisme, han forkyndte, stod i skarp modsætning til de arabiske stammers flerguder. Muhammed mødte voldsom modstand i Mekka, og i 622 måtte han sammen med sine tilhængere forlade sin hjemby. Han etablerede sig i byen Medina, hvor han opbyggede en position som krigsherre og profet, og efterhånden vandt han tilslutning fra de lokale stammer. Efter en årelang strid med Mekka kunne han i 630 vende tilbage og rense byen for gudebilleder.

Inden sin død i 632 var det lykkedes for ham at samle stammerne i det centrale Arabien om sin nye religion. Det var både en religiøs og en politisk samling; Muhammed var på en gang politiker, hærfører og profet. Han opfattede sig selv som den sidste og endegyldige i i rækken af de store profeter, som bl. a. omfattede Abraham, Moses og Jesus. Hans åbenbaringer blev efter hans død samlet i muslimernes hellige bog, Koranen (:oplæsningen). De, der fulgte hans lære, var "muslimer", dvs. dem, der underkastede sig Gud. Muhammeds stedfortræder og efterfølger blev kaldt "kalif", og han var muslimernes åndelige og verdslige overhoved. Hvis man sammenligner med den kristne verden, kan man sige, at kaliffen både var pave og kejser. Denne forening af politik og religion blev et grundtræk i Islam, som i modsætning til kristendommen er en udpræget lovreligion.

Islam gav regler for de troendes livsførelse og for alle mulige retslige og samfundsmæssige forhold. De var dels indeholdt i koranen, men i højere grad i beretninger om, hvad profeten gjorde og sagde (såkaldte hadith). Det blev lovgrundlaget for muslimske lande.

1. Nogle hadith om ægteskab fra "Sunan Abu Da'oud", 11. bog

Abu Da'oud udarbejdede denne anerkendte samling ca. 200 år efter Muhammeds død. Ved hver hadith fortælles, hvem der er kilden.

Fortalt af Abdullah ibn Abbas:

En jomfru kom til profeten (fred være med ham) og sagde, at hendes far havde bortgiftet hende mod hendes vilje, så profeten (fred være med ham) tillod hende at vælge selv.

Fortalt af Aisha, Ummul Mu'minin:

Allahs apostel (fred være med ham) sagde: Hvis en kvinde gifter sig uden sine værgers samtykke, er ægteskabet ugyldigt...

Fortalt af Abdullah ibn Umar:

Profeten (fred være med ham) sagde: Spørg kvinderne til råds om deres døtres ægteskab."

Islams fem "søjler"

Islam siges at bygge på følgende 5 søjler:

1. Trosbekendelse: Der er ingen Gud uden Gud (:Allah) og Muhammed er hans profet
2. Fem gange daglig bøn med front mod Mekka (oprindeligt mod Jerusalem)
3. Almisse til de fattige
4. Valfart til Mekka én gang i livet
5. Faste mens solen er på himlen i måneden Ramadan

Kalifatet

I årtierne efter Muhammeds død var der voldsomme stridigheder om, hvem der retmæssigt skulle være kalif. De første fire kaliffer (fra 632 til 661) var alle i familie med Muhammed. De to første var hans svigerfædre, de to næste hans svigersønner. Tre af de fire blev myrdet. Ali, Muhammeds svigersøn, der blev myrdet 661, er den sidste kalif, der anerkendes af alle muslimer. Hans søn, Hussein, blev dræbt i et slag, da han forsøgte at tilkæmpe sig kalifværdigheden. Stridighederne om kalifværdigheden lagde grunden til en varig deling af muslimerne. Shiamuslimerne anser Ali for den sidste retmæssige